

SENA MAGAZINE

MAGAZINE VOOR AANGESLOTENEN | DECEMBER 2023 | NR. 4 | JAARGANG 23

SERIE ARTIFICIAL INTELLIGENCE

DE JURIDISCHE ASPECTEN VAN AI

HAN BENNINK

EEN GESPREK ONTREGELD

PIP BLOM

OPMARS VIA ENGELAND



VAN DE REDACTIE

Door Peter Boertje, producent en Matthijs van Duijvenbode, muzikant

Ridderkerk, december 2023

Hoi Duijf,

Een paar edities geleden hadden we het er nog over: Sena is 30 geworden. Zo lang zijn naburige rechten in ons land al van enorm groot belang. Je vraagt je af hoe we het als artiesten en muzieklabels vóór 1993 ooit zonder Sena hebben moeten stellen? Terecht was er in september van dit jaar in De Melkweg reden voor een bescheiden feestje om het te vieren. Dat 30 jaar Sena samenviel met de Gouden Notekraker was een mooie bonus. Ofschoon voor mij (en voor jou natuurlijk ook) Sena pas later in ons actieve muziekleven kwam, was het erg plezierig om een aantal van onze oud-collega's (sommigen van het allereerste uur, zoals oud-directeur van branchevereniging NVPI Paul Solleveld) weer te zien tijdens het met mooie muziek omlijste diner. Ik mocht aanzitten aan de Sena-iconentafel. Voor wie dat nog niet wist: wie zich gedurende een lange periode heeft ingezet voor Sena, en daaruit voortvloeiend het belang van de rechthebbenden, kan worden geëerd met een Sena-icoon. Leuk om ook oud-collega en Sena-icoon Simone Vierstra weer te zien. In 30 jaar is veel gebeurd; er was veel te bespreken.

We hebben het er eerder over gehad in onze briefwisseling, maar ook in ons 'clubblad' komt de actualiteit in elke editie prominent aan de orde. Artificial Intelligence is zo'n onderwerp waar we het al even over hebben en waarvan ook in deze editie weer een interessant artikel is opgenomen, maar ook worden nieuwe ontwikkelingen binnen het Auteurscontractenrecht besproken. Relevant voor makers en voor producenten.

Een actualiteit uit eigen gelederen: aan de papieren versie van ons magazine komt na vele jaren een einde. Ook *Sena Magazine* ontwikkelt zich immers, en zal vanaf 2024 alleen digitaal worden gepubliceerd. Het zal even wennen worden, maar er zijn ook vele voordelen. Zo kunnen we nog directer inspelen op actuele thema's, maar ook willen we ons steentje bijdragen aan een beter milieu (hoewel de digitale datacenters ook niet zonder stroom werken...). Een leuke extra mogelijkheid van een digitaal magazine is, dat we links van artiesten en hun muziek kunnen toevoegen aan interviews en artikelen. En wie weet wat nog meer: misschien kunnen we straks ook zelfgemaakte beeldopnamen of gesproken woord toevoegen. Ik kijk in elk geval ongeduldig uit naar ons nieuwe digitale blad. En jij niet minder, vermoed ik?

De decembermaand is bijna voorbij en zo ook 2023. Ik wens jou en alle lezers van *Sena Magazine* een heel mooi 2024 toe. Met liefst veel minder mondiale ellende, maar wel met veel *meer* muziek.

Je niet-artificiële muziekvriend,
Peter

Amsterdam, december 2023

Beste Peter,

Wat fantastisch om van je te horen en te lezen over het jubileum van Sena! Het is echt een mijlpaal om stil te staan bij 30 jaar van zo'n belangrijke instelling voor de muziekwereld. Het moet een bijzonder moment zijn geweest om oud-collega's te ontmoeten en herinneringen op te halen aan de begindagen van Sena.

De ontwikkelingen die je beschrijft in het *Sena Magazine* zijn enorm interessant, vooral die verschuiving naar een volledig digitaal platform. Het is begrijpelijk dat dit even wennen zal zijn na zoveel jaren een papieren versie te hebben gehad, maar de voordelen lijken veelbelovend. Het directer kunnen inspelen op actuele thema's en het toevoegen van multi-mediale elementen zoals links naar muziek en mogelijk zelfs beeldopnamen, opent nieuwe deuren voor een dynamische leeservaring.

Je wens voor een 2024 met meer muziek en minder mondiale ellende deel ik volledig. Muziek heeft een ongelooflijke kracht om mensen te verbinden en troost te bieden, vooral in uitdagende tijden.

Ik kijk er ook naar uit om het nieuwe digitale blad te verkennen en te zien hoe het zich verder zal ontwikkelen. Het is een spannende tijd voor deze vernieuwingen en ik ben ervan overtuigd dat het een boeiende toevoeging zal zijn aan de al rijke inhoud van *Sena Magazine*.

Ik hoop dat de rest van december je veel warmte en vreugde brengt en dat 2024 een jaar vol muzikale hoogtenpunten en positieve verrassingen wordt.

Met vriendelijke groeten,
Je artificiële Duijf
(via ChatGPT)



SPOTLIGHT

Gedegen veldwerk werpt vruchten af voor Pip Blom.



MARLOES VAN ASSELT

"Mijn graadmeter voor succes is geluk."

6

16



SENA 30 JAAR

Behoort tot de kopgroep van naburigerechtenorganisaties.



STANDBEELDEN

Staat de echte Mosselman wel in Scheveningen?

20

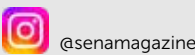
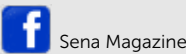
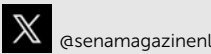
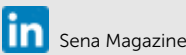
22

SENA MAGAZINE GAAT DIGITAAL

Dit is de laatste fysieke uitgave van Sena Magazine. Het gedrukte kwartaalblad maakt plaats voor een doorlopende online-publicatie. Daardoor kunnen we sneller op belangrijke onderwerpen inspelen en dus actueler - en van nog meer waarde - zijn. Zowel voor de bij Sena aangesloten uitvoerend kunstenaars en producenten, als voor andere geïnteresseerden in ontwikkelingen op

het gebied van het naburig recht. Online kunnen we bijvoorbeeld ook links toevoegen, en digitale distributie maakt het makkelijk om nieuws, rubrieken en artikelen te delen. We zien je in het nieuwe jaar graag online. Daar blijven we je continu op de hoogte houden van het nieuws en de achtergronden daarbij! Redactie Sena Magazine

SENA MAGAZINE DIGITAAL EN OP SOCIALE MEDIA:
www.senamagazine.nl (under construction)



SENA MAGAZINE

wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Sena-secties Performers en Producenten. Het blad is bestemd voor rechthebbende uitvoerende kunstenaars en producenten en andere geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

©2023 Sena-secties Performers en Producenten

HOOFDREDACTIE: Matthijs van Duijvenbode
Peter Boertje
REDACTIE: Matthijs van Duijvenbode, Olivier de Neve, Anita Verheggen en Peter Boertje
EINDREDACTIE: Werner Schlosser
VORMGEVING: Robert Swart
COVERFOTO: Pip Blom
Foto: Ivo van der Bent
ILLUSTRATIES: Robert Swart
OPLAGE: 5.496 ex.

AUTEURS: Guido van Oorschot, Jimmy Tigges, Rianne van der Molen, Erik Thijssen, Sandra Havekes, Jowi Schmitz, Olivier de Neve en Henk Westbroek
REDACTIEADRES: Catharina van Renneslaan 20, Postbus 113, 1200 AC Hilversum
Telefoon: (035) 625 17 00
E-mail: magazine@sena.nl
Website: www.sena.nl/senamagazine

Repertoire 2020 aanmelden vóór 31 december

Heb jij repertoire over speeljaar 2020 dat nog niet is aangemeld? Doe dit dan zo snel mogelijk! Op 31 december 2023 sluiten we dit jaar af en repertoire over 2020 wordt daarna niet meer verwerkt. Aanmelden kan via MySena of de Sena-app. Je kunt in MySena ook een link van aangemeld repertoire doorsturen – via de mail of WhatsApp – naar je collega-muzikanten. Zij hoeven dan alleen nog hun eigen gegevens in te vullen; de rest hebben wij al gedaan. Dat scheelt jou werk en je weet zeker dat alle details overeenkomen met die van je collega's.

Update Atresmedia

Afgelopen september heeft Sena de uitbetaling van de repartitiegelden van de NPO-televisiezenders hervat. Voor alle voor commerciële doeleinden uitgebrachte fonogrammen die uitgezonden worden op de NPO-zenders, wordt door Sena een vergoeding geïncasseerd en doorbetaald. De onderhandelingen met de commerciële televisiezenders zijn nog niet afgerond. Het is de verwachting dat de commerciële tv-zenders de programmacategorie 'muziek in commercials' met ingang van 1 januari 2024 uit zullen sluiten van de Sena-licentie. Alle ontwikkelingen rond Atresmedia kun je nalezen op www.sena.nl of in MySena.

Sena Nieuws

Op <https://sena.nl> kun je altijd het laatste nieuws lezen

Sena-socials

Wil je altijd op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen bij Sena, of een interview met een collega-muzikant lezen? Wil je weten welke positieve invloed muziek heeft in winkels of restaurants? Volg ons dan op Facebook, Instagram en LinkedIn! We plaatsen daar regelmatig nieuwtjes, foto's, video's, interviews en andere interessante berichten.

@senarechten:



Check je eigen gegevens

Controleer regelmatig of jouw persoonlijke gegevens, zoals je postadres, e-mail of bankrekeningnummer, in MySena nog correct zijn. Alle gegevens kun je makkelijk zelf aanpassen. De juiste gegevens zijn belangrijk voor ons, zodat we makkelijk kunnen communiceren, mocht dit noodzakelijk zijn.

Vernieuwd dashboard

In juni heeft Sena een nieuwe huisstijl gekregen. MySena is daardoor ook aangepast. Onder 'Nieuws' op www.sena.nl staat een video met uitleg waar je alle informatie kunt vinden. MySena wordt continu doorontwikkeld. Heb je vragen over het vernieuwde dashboard of MySena? Neem dan contact op met de Sena Servicedesk.

WAAR BLIJFT HET AUTEURSCONTRACTENRECHT?

De nieuwe Kamer treedt aan. In de verkiezingen speelden kunst- en cultuurbeleid een bijna onzichtbare rol, dus de toekomst lijkt ongewis. Ook het Auteursrecht kwam nauwelijks aan de orde. In weinig verkiezingsprogramma's werden duidelijke plannen opgenomen. Maar misschien was dat vooral omdat er weinig verschil van inzicht bestaat: al diverse jaren wacht een grote Kamermeerderheid op aanscherping van het Auteurscontractenrecht (een wettelijke bescherming van auteurs en artiesten tegen onredelijke contractvoorwaarden). De oude Tweede Kamer besloot om die reden het Auteursrecht niet controversieel te verklaren. Maar nog steeds is het wachten op het wetsvoorstel.

Door Erik Thijssen; Illustratie: Robert Swart

Ook vertrekkend SP-Kamerlid Peter Kwint sprak er tijdens het enige landelijke verkiezingsdebat over cultuurbeleid op 15 november in Utrecht zijn verbazing over uit: "We zitten al ruim tweeëneenhalf jaar op dat wetsvoorstel te wachten. Ik snap niet waarom het maar blijft duren. Het wordt nu echt tijd."

Erwin Angad-Gaur, voorzitter van Platform Makers (het samenwerkingsverband van vakbonden en beroepsorganisaties voor auteurs en artiesten), is het met hem eens: "Het wetsvoorstel is feitelijk al maanden gereed. Het is door de minister-raad goedgekeurd, vóór de zomer aan de Raad van State gestuurd voor advies en inmiddels al maanden terug bij de ministeries. Omdat in het kader van openbaarheid van bestuur dat soort documenten inmiddels openbaar is, is de *paper trail* voor iedereen te volgen. De oude Kamer heeft het Auteursrecht, mede op verzoek van zowel makers als producenten, niet controversieel verklaard, maar het wetsvoorstel blijft evengoed liggen. Dat is langzaamaan niet meer uit te leggen."

NOODZAAK

De werking van het Auteurscontractenrecht werd in 2020 in opdracht van alweer de vorige regering onderzocht. De bevindingen werden gepubliceerd in het WODC-rapport 'Evaluatie Wet



Auteurscontractenrecht'.

Enkele citaten uit het rapport:

"Doordat de meeste makers uit angst voor verlies aan opdrachten of blacklisting hun aanspraak op een billijke vergoeding niet tegen exploitanten durven in te roepen of te handhaven, heeft zich nog nauwelijks jurisprudentie gevormd."

"In vrijwel alle sectoren [wordt] geklaagd over een gebrek aan transparantie over genoten exploitatie-inkomsten, waardoor het voor makers lastig is een bestseller-claim hard te maken."

"Onredelijke bedingen komen in de praktijk helaas nog steeds veelvuldig voor."

De onderzoekers deden diverse aanbevelingen tot aanscherping van de wet.

Toenmalig ministers Dekker en Bussemaker lieten weten de meeste aanbevelingen over te zullen nemen.

VERVOLG

Ook de huidige, inmiddels demissionaire, bewindspersonen, Weerwind en Uslu, kondigden meermaals de nieuwe wetgeving aan. Angad-Gaur: "Het bizarre is dat we eigenlijk allemaal weten wat het wetsvoorstel zal inhouden. Onder meer wordt collectief onderhandelen eenvoudiger, en het wordt mogelijk organisaties die grotendeels publiek gefinancierd worden te verplichten zich aan te sluiten bij de geschillencommissie Auteurscontractenrecht. Dat laatste slaat vooral op de publieke omroep, die tot nu toe nog steeds volhardt in onredelijke contracten met bijvoorbeeld muziekauteurs bij opdrachtmuziek. Het wetsvoorstel laat best een aantal kansen liggen, maar biedt ook wezenlijke mogelijkheden op verbetering. Het is nog steeds te verwachten dat het wetsvoorstel nu snel naar de Kamer gestuurd zal worden, maar misschien zal de nieuwe Tweede Kamer het kabinet eerst moeten aansporen. Het is onnodig tijdsverlies, dus het is te hopen dat de Kamerbehandeling begin volgend jaar daadwerkelijk plaats zal vinden."

(wordt vervolgd)

Onlangs werd het Amsterdamse Pip Blom een trio. In gesprek over keuzes, de nieuwe plaat *Bobbie* en onzekerheid. “Als iemand niet op de juiste manier reageert, kan ik me dat heel erg aantrekken.”

Door Rianne van der Molen
Foto's: Ivo van der Bent

Of ze altijd goed met elkaar op konden schieten? “Zeker”, zegt Pip Blom (1996). Even kijkt ze naar haar jongere broer Tender (1998), met wie ze al jaren in een band zit. “Nou, het is wel een turbulente relatie geweest hoor”, reageert hij. “Vroeger vochten we regelmatig met elkaar. Nu sla ik haar niet meer, maar Pip mij wel.” Zijn zus kijkt vragend. “Ja? Ik zou zeggen aaien.” Tender lacht. “Aaien? Als je dat bij een cavia zou doen, weet ik niet of die het overleeft.”

De sfeer is goed - met onderlinge plagerijtjes en geintjes - in de lobby van het Amsterdamse Volkshotel, waar Pip en Tender samen met bassist Darek Mercks (1995) zijn neergestreken. Hun nieuwe en derde album *Bobbie* verscheen eind oktober en het drietal zit middenin de voorbereidingen voor hun clubtour van december (en april 2024). “We hebben speciaal voor die shows een lichtontwerp laten maken”, begint Darek. “Dat wordt straks aangesloten op de *backing track*. Best een puzzel om alles precies synchroon te laten lopen, maar het effect is geweldig. Het ziet er heel professioneel uit.”

LICHTSHOW

Ze waren er eerder dit jaar samen even voor gaan zitten. Want sinds ze in 2013 hun eerste EP *Short Stories* uitbrachten, is de aandacht voor de band langzaam gegroeid, mede door hun goed ontvangen albums *Boat* (2019) en *Welcome Break* (2021). Pip: “Veel mensen hebben

ons inmiddels al een paar keer zien spelen en voor hen willen we nu iets nieuws brengen.”

Bovendien moesten ze iets met het vertrek van drummer Gini Cameron, die een kindje krijgt. “Gini was altijd heel energiek en nam veel ruimte in op het podium”, zegt Tender. “Zonder haar moet er iets van een visueel aspect bij komen. Met licht kan dat perfect.”

Even werd nog wel gezocht naar een geschikte vervanger, maar dat wilde niet vlotten. Tot Pips vriend – Personal Trainer-zanger Willem Smit – voorstelde om de drums ook via de backing track te doen. “Dat vond ik eerst een dom idee”, zegt Pip. “Pas toen ik er meer over nadacht, werd ik nieuwsgierig. We moesten er alle drie aan wennen, maar bij het oefenen werd het steeds leuker. We spelen nog steeds heel veel zelf, maar geen drums meer.”

BOBBIE

Hun nieuwe album *Bobbie* is elektronischer, met een belangrijke rol voor synthesizers. *Catchy*, maar minder gitaargeoriënteerd dan eerdere platen. Met spannende samenwerkingen, zoals met Alex Kapranos (Franz Ferdinand) op *...Is This Love?* en Personal Trainer in *Kiss Me By The Candlelight*. Vooral de werkwijze was anders dan voorheen. Frontvrouw Pip – “Ik zeg altijd: ‘Ik ben Pip, we zijn samen Pip Blom’” – schreef in eerste instantie alleen aan de nummers. Eens in de paar



EEN TURBULENTE RELATIE

maanden vertrok ze naar Londen om daar de demo's met producer Dave McCracken (dEUS, Florence + The Machine, Alicia Keys) verder af te maken. Darek: “Voorheen gingen we in een eerder stadium samen spelen in de studio, nu waren die demo's grotendeels het eindproduct.”

De rol van de rest van de band werd daarvoor kleiner. “Voor ons was dat helemaal oké, hoor”, reageert Darek. Pip legt uit dat ze niet anders kon, omdat ze in zo'n periode gevoelig is. “Ik stuur ook niets door. Want als iemand niet op de juiste manier reageert, kan ik me dat heel erg aantrekken. Vroeger stuurde ik het weleens naar mijn vriend. Maar als hij vervolgens zei dat het 'wel een leuk nummer is', kon ik totaal in paniek raken. Dan is het niet goed, toch? Dus met die half-afte nummers doorsturen ben ik gestopt, dat is voor iedereen beter. Ik stuur die alleen naar mijn vader (voormalig VPRO-radio-maker Erwin Blom, red.), want hij haalt er altijd wel iets moois uit. Hij heeft de perfecte manier gevonden om met mijn onzekerheden om te gaan, haha.”

ENGELAND

De lijntjes tussen Pip Blom en Engeland zijn al jaren nauw. Niet alleen hun producer komt er vandaan, hun management en label zitten er ook. In Engeland zijn ze misschien wel bekender dan hier. Toen Pip in 2016 haar blog *The Road To Glastonbury* noemde, leek dat doel nogal surrealistisch, maar al in 2019 stonden ze op het iconische festival. Pip: “Bizar natuurlijk. Tegelijk hebben we er altijd bewust voor gekozen om als band te focussen op Engeland. Vanuit het idee: als het daar lukt, komt het in Nederland ook wel goed.”

Wat hen naar eigen zeggen op die weg vooral hielp, was het gedegen veldwerk dat Pip deed. Voor haar blog ging ze in gesprek met mensen uit alle hoeken van de muziekindustrie: van artiesten tot boekers en mensen bij platenlabels.

“Eigenlijk wilde ik gewoon vrienden die net zo van muziek hielden als ik”, zegt Pip vrolijk. “Mijn andere vrienden hielden niet van muziek, waardoor ik meestal met mijn moeder (voormalig VPRO-radiomaker Leonieke Daalder, red.) naar concerten ging. Ik dacht: ‘Als ik nu eens al die mensen ga interviewen, kan ik misschien wel vrienden met ze worden’. Zo heb ik ook Willem Smit van Personal Trainer ontmoet en daar ben ik hele hele goede vrienden mee geworden.” De andere twee lachen.

GAMEN

Maar hoeveel liedjes Pip ook sinds die tijd

geschreven heeft, ze voelt zich nog altijd geen echte muzikant. “Ik kan wekenlang geen muziek maken. Soms denk ik wel eens: ‘Ik moet het veel serieuzer nemen’. Meer zoals Darek en Tender, die thuis vaker spelen. Maar op de een of andere manier doe ik dat niet.”

Bassist Darek vindt het juist knap dat ze in van die afgemeten periodes zoveel muziek kan maken. “Ik heb veel respect voor jouw werkwijze. Jij gaat gewoon zitten en geeft jezelf een tijdrestricte en dan lukt het ook.” Tender voegt toe: “Dat is ook een klassieke quote, toch? Dat je

bij creativiteit iets van restricties moet hebben? Dat doe je goed.”

Het komende jaar wacht een nieuwe uitdaging. Na drie albums loopt hun contract bij indielabel Heavenly Recordings af en mogen ze op zoek naar een ander label. Momenteel zijn ze aan het rondvragen onder muziekvrienden. Naar hun ervaring bij bepaalde labels en de voor- en nadelen. Pip: “We zijn er nog niet uit. We blijven dus nog even doorvragen, zodat we straks de beste weg kunnen inslaan. Eigenlijk net zoals ik aan het begin van onze carrière al deed.”



“ALS HET IN ENGELAND
LUKT, KOMT HET IN
NEDERLAND OOK WEL GOED”

DE WAARDE VAN MUZIEK

Elk bedrijf heeft een eigen publiek en een eigen sfeer. Die sfeer wordt mede bepaald door het interieur, de bediening – en vaak ook door de muziek. Sena Magazine praat met Aqua Zumba-instructeur Etienne Go van zwembad De Schelp in Bergen op Zoom.

Door Jimmy Tigges

Foto: Minke Faber

Springen, rondjes draaien, zwaaien met je armen en swingen op de muziek: Aqua Zumba is als dansen in het water. Een work-out (goed voor de heup-, bil- en buikspieren), maar bovenal een feestje.

Aan enthousiasme geen gebrek bij Etienne Go, of het nou om wervende teksten gaat of om de lessen zelf. Aan de rand van het bad werkt de fitness-instructeur zich uit de naad met het voordoen van de oefeningen op de opzweepende ritmes van de muziek uit de *boombox*. Als een volleerd dansgezelschap voeren de deelnemers synchroon de gedemonstreerde bewegingen uit. Lekker spetteren, als er water moet worden geschept of weggeduwd op muzikale kreten als ‘push, push’ uit het refreintje van *Magdalena* van Don Omar & Maluma. ‘Ooh, ooh!’, gillen ze mee, als achtergrondkoor bij een volgend nummer.

“Wat je in de sportschool doet, kan je ook in het water doen”, zegt Go. “Het voordeel is dat je de weerstand van het water gebruikt om kracht te zetten. Aquafitness is vooral voor oudere mensen belangrijk. Je hebt geen harde impact van de vloer, het belast je gewrichten niet.”

De muziek zorgt voor de *‘fun factor’*. “Je vergeet bijna dat je met fitness bezig bent. Ik zoek muziek uit die prettig in het gehoor ligt, bij Zumba vooral Latijns-Amerikaanse klanken.” Hij bouwt de playlisten van 45 minuten, de duur van een les, vakkundig op. Wisselt na de warming-up *high*

tempo-nummers af met iets rustigers. “Zo creëer je een intervaltraining. Als de hartslag is opgelopen, draai je weer iets met wat minder intensiteit. Coupletten, refreinen en tussenstukken hebben elk hun eigen choreografie. Eigenlijk is de les een soort show, de mensen vinden het hartstikke leuk. Ik doe het ook na veertien jaar nog altijd met passie. Je geeft energie, maar je krijgt ook veel energie terug.” Geschikte tracks die hij hoort op de radio, haalt hij legaal van streamingdiensten of van cd. Per les verandert hij hoogstens een of twee nummers. “Als je elke les andere muziek draait, schrikken de mensen: ojee, het is helemaal nieuw. Bij die paar nieuwe nummers zijn ze wel meteen alert,

want dan moeten ze opletten: wat moet ik nu weer doen?”

Met gejuich wordt het folk-achtige, deels in gaelic gezongen *Teir Abhaile Riu* van Celtic Woman ontvangen. “Die draai ik vooral in de zomer, bij lessen op een vakantieresort. Specifiek bij dat nummer krijg ik altijd die reacties.” Meestal sluit hij af met een track met een positieve insteek. Vandaag is dat *Beautiful Day* van Jonathan Roy. “Dat illustreert de gedachte achter deze sport: als je mensen na de les vraagt ‘hoe voel je je nu?’, dan zijn ze altijd happy, vrolijk, blij. Dat is de kracht van Zumba: de blijheid die het de mensen geeft.”



ZWEMBAD DE SCHELP IN BERGEN OP ZOOM

“WAT JE IN DE SPORTSCHOOL DOET,
KAN JE OOK IN HET WATER DOEN”



De ouders van pianist en componist Julian Schneemann (31) werken allebei in de klassieke muziek. Vader Bart bijvoorbeeld is al jaren de artistiek leider van het Nederlands Blazers Ensemble, dat graag flirt met niet-klassieke stijlen. Zo gek is het dus niet dat Julian Schneemann van huis uit een brede muzikale smaak meekreeg. Toch ontdekte hij in zijn puberteit *nét* dat ene genre waar zijn ouders niets mee hadden: de jazz. “Ik geloof niet dat het een manier was om me tegen hen af te zetten. Maar het spontane, het plezier, het ritmische, ik vond jazz gewoon ontzettend gaaf.”

In 2015 studeerde hij als jazzpianist af aan het Conservatorium van Amsterdam. *Summa cum laude*, met de hoogste lof. In hetzelfde jaar verscheen zijn debuutalbum *Roundabout*, waarop jazz versmolt met klassiek en pop. Sindsdien is Schneemann dat pad blijven volgen, soms op eigen houtje, maar vaak met geestverwanten in groepen als Caravan en Ikarai. “Samen met hen wil ik op een toegankelijke manier de schoonheid van verschillende muzikale culturen belichten.”

Inmiddels heeft Schneemann er een fascinatie bij: de volksmuziek. Hij ging op onderzoek in Ierland en op Kreta. Op het ene eiland zong hij mee in pubs, op het andere dompelde hij zich onder in een mediterrane trouwfeest. Het mondde uit in een concerttournee en het album *Island Songs*. “Het boeit me hoe volksmuziek leeft op een manier die is weggesijpeld uit klassiek en jazz. Dat zijn toch meer geïnstitutionaliseerde stijlen. In de volksmuziek zijn melodieën en ritmes zowat een zelfstandige grootheid. Iedereen kent ze, maar speelt ze op zijn eigen manier. Dat houdt de muziek vitaal.”

Je zou denken: voor iemand met zo’n brede smaak is het lastig om aan optredens te komen. Een grensganger past nu eenmaal niet op de gespecialiseerde podia voor klassieke muziek, jazz, pop of folk. “Dat valt mee”, zegt Schneemann. “Gek genoeg is de jazzwereld het conservatiefst. Men vindt het prima als je moderne jazz komt spelen, maar verder niet te veel experiment graag. De klassieke sector is opener. Misschien heeft dat te maken met de ruimere subsidiëring, of met de nadrukkelijke wens om een jonger publiek te trekken.”

Al met al komt hij niets tekort. “Ik ben niet per se rijk, maar kan van mijn werk goed leven. Dat komt ook door de klussen die ik aanneem als arrangeur, bijvoorbeeld voor het Nederlands Blazers Ensemble en Amsterdam Sinfonietta. Als ik collega’s een advies moest geven, zou ik zeggen: doe iets waar je goed in bent, energie van krijgt, mee opvalt. Met een lievelingsproject sleep je misschien niet de grootste omzet binnen, maar het zorgt er wel voor dat je zichtbaar bent. En dat levert altijd weer ander werk op.” Julian Schneemann zweert bij veelzijdigheid, maar niet alleen vanwege de spreiding van inkomsten. “Er zijn nog zoveel stijlen die ik wil ontdekken, zoals dance. Maar ja, de tijd. Dat blijft nog even toekomstmuziek.”

Grensganger

Jazz, pop, klassiek of folk: Julian Schneemann haalt zijn inspiratie uit alle windstreken. En kan er nog van leven ook.

Door Guido van Oorschoot Foto: Martijn Gijsbertsen

“AI KAN GEEN RECHTEN HEBBEN”

In vorige edities van *Sena Magazine* schreven we al over de technologische ontwikkelingen rond *artificial intelligence* (AI) en de mogelijkheden om er muziek, tekst of (zang)stemmen mee te maken. Maar hoe kun je je beschermen tegen gebruik zonder dat er aan jou toestemming is gevraagd? En wie heeft eigenlijk het auteursrecht op AI-creaties?

Door Olivier de Neve

Foto: Monique Shaw

Prof. Mr. Dirk Visser is een echte specialist op het gebied van intellectueel eigendomsrecht, oftewel alle rechten rondom creaties als muziek. Als advocaat staat hij al bijna dertig jaar o.a. platenmaatschappijen, uitgevers en ook Sena bij in zaken over dit onderwerp. Ook is hij actief als hoogleraar aan de Universiteit Leiden.

De opkomst van AI levert een hoop nieuwe (juridische) vraagstukken op. Gouden tijden voor juristen dus, zou je zeggen. “Het is misschien een beetje flauw, maar dat zijn het altijd”, vertelt Visser. “Ik ben al actief in dit vakgebied sinds de opkomst van het internet, halverwege de jaren ‘90. Het internet levert sindsdien elke paar jaar een nieuwe uitdaging. Denk aan het illegaal downloaden begin deze eeuw: toen dachten wij als juristen serieus dat het auteursrecht dat niet zou overleven. We waren ten einde raad. Hoe krijgen we maatschappelijke acceptatie voor het betalen voor content? Nou,

die is er gewoon gekomen. Zo zal het bij AI ook gaan lopen, vermoed ik.”

FILTERTECHNOLOGIE

Visser benadrukt dat het belangrijk is om goed onderscheid te maken tussen de verschillende kwesties die rondom AI spelen. Eén daarvan is het gebruiken van de (zang)stem van iemand anders, door met kunstmatige intelligentie een stem te klonen. Dat kan om een bekende artiest gaan, maar ook om onbekende personen van wie stemopnames van het internet *gescrapet* zijn. Dat mag nu al niet zomaar: “We kennen in Nederland het portretrecht”, legt Visser uit. “Dat is een apart recht waarmee je bezwaar kunt maken tegen in elk geval *commercieel* gebruik van jouw gezicht. Zo’n soort recht is er voor de stem niet expliciet. Maar een stem is wel vrijwel zeker een persoonsgegeven, zoals je medische gegevens en mailadres dat ook zijn. Daar heb je volgens Europees Recht gewoon zeggenschap over. Gebruik van jouw

stem zonder toestemming kun je dus gewoon verbieden.”

Maar dan is er nog de kwestie van de handhaving. Want wat doe je als iemand zonder toestemming toch met je stem aan de haal gaat? “In de muziek-industrie wordt al jaren de zogeheten filtertechnologie gebruikt. Nu al zijn platforms als Facebook, TikTok en YouTube verplicht om auteursrechtelijk beschermde muziek automatisch te herkennen en de eigenaren daarvan te vergoeden. De eerstvolgende stap is om die bestaande filtertechnologie ook voor stemmen te gaan gebruiken.”

Naast de stemklonen worden er ook volledig nieuwe stemmen gecreëerd op basis van een heleboel bestaande

“WE HEBBEN AL HEEL VAAK DIT SOORT DISRUPTIES GEHAD”

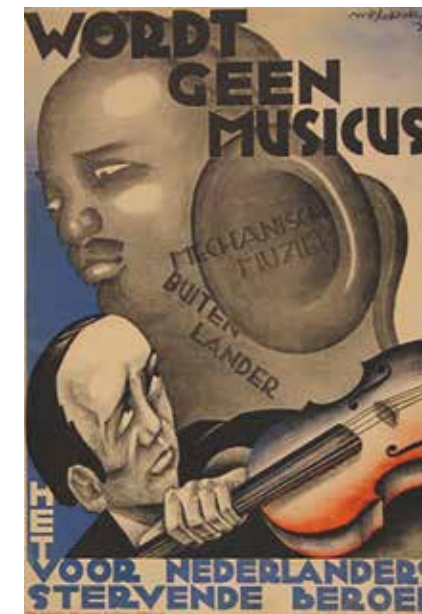


stemmen. Een soepje van stemmen eigenlijk, waarvan het moeilijk te herleiden is welke ingrediënten, de menselijke stemmen dus, de soep op smaak hebben gebracht. Dat mag vaak juist wél, vertelt Visser: “Op het moment dat jouw stem absoluut niet meer herkenbaar is in het eindresultaat, heb je ook geen belang meer. De Europese rechter heeft over het vergelijkbare samplen van muziek al gezegd dat als de originele input niet meer hoorbaar is in het eindresultaat, je daarmee geen enkel recht schendt.”

BLAUW PAARD

De jurist spreekt met passie over het onderwerp, omdat het volgens hem raakt aan de kern van het intellectuele eigendomsrecht. “Dat is er om menselijke creativiteit te erkennen, belonen en aan te moedigen. Maar als iets gemaakt is met AI en minimale menselijke inspanning, is er dan nog een reden om het te beschermen? AI kun je als heel bedreigend zien voor de

werkgelegenheid, maar het is ook de ultieme emancipatie van het vermogen om kunst te maken. In een advertentie uit 1930 (zie afbeelding) werd vanwege de komst van de platenspeler al gewaarschuwd om geen musicus te worden. Die moderne techniek zou de



livemusicus brodeloos maken. Daar wil ik maar mee zeggen: we hebben al heel vaak dit soort disrupties gehad.”

De vraag is of er ook maar een ‘minimale menselijke inspanning’ bij AI-creaties wordt geleverd als je de techniek voert met heel specifieke opdrachten, ook wel *prompts* genoemd. Komt daar dan geen creativiteit bij kijken? “Dat zou kunnen, maar tot nu toe heeft de Amerikaanse Copyright Office dat steeds afgewezen met een best overtuigende redenering. Het causaal verband tussen de prompt (de instructie aan de AI) en de *output* (het liedje) is zo ver verwijderd dat je niet kunt zeggen dat die output is toe te rekenen aan de prompt. Stel dat ik aan AI vraag een blauw paard te tekenen, dan komt er een heel grappig blauw paard uit. Maar dat kan in honderd verschillende varianten. Als ik supergedetailleerde prompts geef, ontstaat er een mogelijkheid dat dat causale verband wél voldoende aangetoond kan worden. Dat weten we gewoon nog niet, daar is nog geen rechtspraak over.”

Eén ding is zeker: we hoeven niet bang te zijn dat AI zélf intellectuele eigendomsrechten kan gaan claimen. Visser: “AI kan geen rechten hebben. Is er geen menselijke creativiteit, dan is er geen bescherming, punt. Dat gaat op voor het auteursrecht. Bij geluidsbestanden is er een uitzondering: het naburig recht van de fonogrammenproducent. Degene die het initiatief neemt tot een opname, geholpen door AI of niet, is naar huidig recht de fonogrammenproducent. Je kunt je alleen wel afvragen hoe belangrijk dat in dat geval nog is. Als iedereen zijn eigen vergelijkbare output kan maken, waarom zou ik dat dan nog willen kopiëren?”



“ELKAAR ZONDER WOORDEN AANVOELEN, DIE MAGIE IS ONVOORSTELBAAR”

Professionele muzikanten kunnen voor de ontwikkeling in hun carrière financiële steun aanvragen bij het *Sena Muziekproductiefonds*. Wie zijn die artiesten en wat hebben ze eraan? We vragen het Arthur en Leon Rusanovsky van het Trio Rusanovsky.

Door Jimmy Tigges; Foto: Minke Faber

Music Unlimited heet de cd van vader Leon, dochter Julia en zoon Arthur Rusanovsky. Klassieke stukken van Antonin Dvořák en Max Reger afgewisseld met volksliederen als *Tumbalalaika* en *My Yiddishe Mama*, een tango van Carlos Gardel en filmmuziek van Michel Legrand. Gespeeld in verschillende combinaties van viool (Julia en Arthur) en de altviool, piano en gitaar van Leon. “Vanaf het begin vroegen mensen naar een cd,” vertelt Arthur, “dus ik zei: dat moeten we gewoon doen.”

Het trio ontstond toen hij in 2019 terugkwam in Amsterdam, na zijn *cum laude* afgeronde masteropleiding in Berlijn. “We hebben altijd al samen-gespeeld. Ik zei: laten we officieel een ensemble vormen.” Hij arrangeerde wat stukken en organiseerde een concertserie. In Berlijn speelden ze zelfs voor koning Willem-Alexander en koningin Máxima. “Mensen vonden het prachtig, het was duidelijk dat we daarmee moesten doorgaan.” De volksliederen repeteren ze net zo vaak als de klassieke trio’s. “We spelen ze ook op een klassieke manier. We hebben conservatorium gedaan en nemen dat ook heel serieus. Het moet wel één geheel worden, ook als we jazz spelen. Die is dan echt uitgeschreven.” Het repertoire breidt zich spelenderwijs uit. “Ken je dit melodietje?”, vragen vader en zoon elkaar beurtelings, als ze na een lange repetitie thuis nog wat zitten na te praten. “Dan gaan we kijken hoe we dat kunnen arrangeren. Zo kwam zijn vader aanzetten met muziek uit de film *Les Parapluies de Cherbourg*, van Michel Legrand. Dat is van voor mijn tijd. Ik zat in de klassieke muziekscene, voor mij was dat echt iets bijzonders. Zo ontdekken we dingen van elkaar.”

HUILENDE VROUWEN

Het geheim van het trio zit ‘m in de genetische verbondenheid, zegt vader Leon. “Elkaar zonder woorden aanvoelen, die magie is onvoorstelbaar”, vult Arthur aan. “Vroeger speelden we thuis al samen voor de lol. Incidenteel traden we op in een kerk. Nu is het bijna elke maand, we geven steeds meer optredens. Mijn zus maakt het geheel compleet, zij inspireert ons. Mensen vinden de interactie tussen haar en mij leuk. Vanwege haar kind en werk bij andere ensembles heeft ze minder tijd, maar tijdens een concert doet ze van nature dingen op haar viool, waarvan ik denk: hoe doe je dat? Ik krijg daar kippenvel van. Ik zeg ook tegen haar: jij bent echt uniek, met jouw klank en wat je doet. Zij voegt veel toe.” Arthur en Julia werden geboren in Nederland, het land waar Leon, eigenlijk Lonja, met zijn vrouw vanuit Kiev - destijds onder Russische invloed

- naartoe was gevlucht in 1979. Ruim veertig jaar speelde hij als altviolist in het Nederlands Kamerorkest. Nu geniet hij bij het trio van de publieksreacties. Staande ovaties, huilende vrouwen, dat maakte de 74-jarige musicus niet eerder mee. “Dat is wat wij nodig hebben: erkenning, waardering”, zegt hij. “De andere kant van de medaille is dat je geld moet verdienen en jezelf promoten. En dat is lastig, veel programmeurs zijn nogal behoudend.” Bij zijn terugkeer in Amsterdam vond Arthur een doos vol handgeschreven muziek van zijn vader, die zich ook onderscheidt als componist. “Die ben ik tijdens de coronaperiode gaan digitaliseren”, vertelt de zoon. “Ik zei tegen hem: wat jij thuis doet op de piano, dat is geniaal. Dat moeten mensen horen, het klinkt prachtig. Nu merk je hoe dankbaar het publiek is. Dus ik heb hem ook zelfvertrouwen gegeven en zijn werk uitgegeven.”

BESLISSEND

Voor het cd-project heeft Sena veel betekend, verklaart Arthur. “Eerst had ik er moeite mee dat je een deel van de subsidie moet terugbetalen, maar uiteindelijk dacht ik: je krijgt toch geld om mensen in te huren die voor jou een professionele opname maken. Dat was het beslissende steuntje in de rug om het te gaan doen, want opnemen kan in de duizenden euro’s lopen.” De cd is een eigenbeheeruitgave, de volgende stap is een tweede album bij een label. Arthur: “We hebben een prachtig repertoire opgebouwd en dat willen we graag registreren. Het opent ook nieuwe deuren, zoals het kunnen inschrijven voor een prijs als Edison Klassiek. De belangstelling voor de eerste cd heeft ons veel zelfvertrouwen gegeven en daar heeft Sena een belangrijke rol bij gespeeld.”

“WE HEBBEN EEN PRACHTIG REPERTOIRE OPGEBOUWD EN DAT WILLEN WE GRAAG REGISTREREN”

MARLOES VAN ASSELT (47) IS MUZIKANT EN COMPONIST

WAAR BEN JE OP DIT MOMENT MEE BEZIG?

Mijn album *Hold On To Your Change* is net uit. Dat heeft even geduurd; mijn vorige album is van dertien jaar geleden. Met mijn bands Norma Jean, Tomcat en We Be Naked heb ik destijds platen uitgebracht.

In de tussenliggende jaren ben ik blijven componeren, dus materiaal genoeg.

IS DEZE SITUATIE IDEEAAL?

Ik was al een tijdje van plan om weer een plaat te maken en had het geluk dat alle muzikanten waarmee ik wilde samenwerken een bijdrage wilden leveren. Dat vind ik behoorlijk ideaal. Ik kan niet leven van de muziek, maar heb dat ook nooit geprobeerd. Dan had ik andere keuzes in mijn leven gemaakt. Toch was er in Engeland

zeker publiek voor onze indie-rock. Daar stonden de mensen ook op maandagavond al op je te wachten. Dat was te gek, maar ook nogal rock-'n-roll; je sliep bij iemand op de bank en was blij als je aan het einde van de toer nog geld over had om weer thuis te komen.

Maar goed, mijn graadmeter voor succes is altijd geluk geweest. Als ik gelukkig word van wat ik doe, ben ik succesvol. Zo beken ben ik supersuccesvol.

INVESTEER JE IN JE CARRIÈRE?

Mijn album is een investering in mijn carrière. Ik ben ook aan het nadenken om weer meer te gaan optreden. Daarnaast kan ik me voorstellen dat ik meer klussen ga zoeken als componist, want in het componeren voel ik me het meeste thuis. Alle nummers die ik ooit heb gemaakt, zitten in

HOE DOET ZE HET?

mijn hoofd. Ik heb voor mezelf nog nooit iets opgeschreven, heb een soort foto-grafisch geheugen voor mijn nummers. *Audiografisch*, zou dat zo heten? En al die nummers koester ik als kindjes. Vaak roepen mensen: breng die nummers uit! Maar het feit dát zo'n kindje er is, maakt me al gelukkig. Ik bedoel, zo'n nummer heeft voor mij vanaf het moment van geboorte al bestaansrecht. Niet pas wanneer de rest van de wereld het hoort.

EEN BABY KUN JE VAN DE BUITENWERELD AFSCHERMEN, MAAR IK KAN ME VOORSTELLEN DAT JE MET SOMMIGE NUMMERS OP JE PLAAT GEHOORD WIL WORDEN?

De afgelopen dertien jaar was ik blij met

maken alleen, maar het album dat ik nu heb uitgebracht, verdient een publiek. De presentatie was uitverkocht. Ik heb met een fantastische liveband de nummers tot leven gebracht. Dit is de plaat die ik al jaren wilde maken, daar ben ik trots op. Maar hoe creëer je verdere aandacht? Je moet als muzikant tegenwoordig zoveel tegelijk zijn; je eigen boekhouder, je eigen manager, je eigen promotor. Ik ben eigenlijk alleen maar maker. Het is jammer dat dat niet voldoende is.

HOE DENK JE OVER NABURIG RECHT? HEB JE ER OOK WAT AAN?

Voor het maken van het album hebben we subsidie van Sena gekregen. Verder heb

ik alle nummers aangemeld; het is fijn dat Sena bestaat, zowel voor het geld als je muziek wordt gedraaid, als voor de bredere erkenning van je werk.

ALS IK JE EEN ZAK GELD GAF, WAT ZOU JE DAN DOEN?

Ik voel me in eerste plaats een maker, mijn hoofd heeft altijd creatieve uitdagingen nodig. Ik ben ook (grafisch) ontwerper – ik ontwierp de cover van mijn plaat – ik werk voor een uitgeverij. Mijn werk is zo gekozen dat ik in de muziek geen concessies hoeft te doen. Creëren is voor mij het beleven van een innerlijke tijd; vanuit melancholie iets nieuws scheppen, dicht bij mezelf zijn. Ik hou van die kracht in mij. Er is veel aan muziek dat je kunt leren, maar uiteindelijk heb je goeie ideeën nodig – die heb ik. En aangezien ik van binnen meer kunstenaar ben dan podiumbeest, zou ik met jouw zak geld gewoon nóg een album uitbrengen. Materiaal en enthousiasme genoeg.

- **Hoogste jaaromzet:** wat muziek betreft: €3.500.
- **Laagste maandomzet:** Nul euro.
- **Kosten voor je beroepspraktijk:** Het maken van het album kostte denk ik zo'n €7.000 euro.
- **Grootste uitspatting dit jaar:** Voor het eerst in tien jaar heb ik weer eens snaren gekocht. Oh, en ik heb een oude gitaar laten opknappen voor dit project. Verder heb ik niet zoveel nodig.

<https://www.marloesvanasselt.com>

Door Jowi Schmitz
Foto: Minke Faber

UITBUNDIGE VIERING VAN LIVEMUZIEK EN HET JARIGE SENA



DeWolff, winnaar Gouden Notekraker 2023

‘De kwaliteit en diversiteit van de Nederlandse livemuziek vieren’. Dat is al jaren het motto van de Gouden Notekraker. In een gezellig drukke Melkweg was er deze editie echter nóg een reden tot feest: Sena bestaat dertig jaar.

Door Olivier de Neve Foto's: ArjenJan Stada

De erkenning van een jury is mooi, die van het publiek mogelijk nog mooier. Maar door je vakgenoten uitgeroepen worden tot degene met de meest bijzondere en invloedrijke liveshows, dat is zonder twijfel ook heel speciaal.

Het overkwam dit jaar DeWolff, een band met een niet te missen 70's rock-

sound, gemixt met moderne invloeden. Zij werden dankzij de stemmen van Sena-aangeslotenen uitgeroepen tot de winnaar van de Gouden Notekraker 2023. Helaas konden de bandleden niet in de Amsterdamse Melkweg zijn om de prijs persoonlijk in ontvangst te nemen, maar daar was een slimme oplossing voor bedacht. Presentator en NPO Radio 2-dj

Jan-Willem Roodbeen was naar Limburg afgereisd om de band niet alleen de prijs te overhandigen, maar ook om hen de kans te bieden te laten zien waarom ze die prijs dubbel en dwars verdienen. Met een knallende opgenomen performance leek het alsof ze de Melkweg zelf op z'n kop zetten.

BESTE VERJAARDAGSCADEAU

Zangeres Bente ging naar huis met de prijs voor veelbelovend talent, de Zilveren Notekraker. In drie minuten tijd wist ze met *Zolang Dit Liedje Duurt* direct na de winst de zaal vakkundig in te pakken. Ook niet-genomineerde artiesten gaven kleur aan de avond, waaronder trio My Baby, soulzanger Steffen Morrison en het pas 20-jarige zangtalent Jaïnda Buiter.

Allemaal mensen die gewend zijn om vol in de spotlights te staan. Maar dat geldt niet voor de bij het grote



Bram van den Berg, winnaar Humble Heroes Award



Bente, winnaar Zilveren Notekraker 2023

publiek onbekende, maar invloedrijke sessiemuzikanten die de grote namen begeleiden. Eén van die muzikanten kwam eerder dit jaar plots internationaal in de belangstelling te staan, toen rock-band U2 'm vroeg om op de drumkruk plaats te nemen bij hun concertreeks in Las Vegas. Bram van den Berg drumde op dat moment nog bij Krezip, maar speelt nu dus (tijdelijk) in die andere wereldband.

Een inspirerend verhaal voor elke sessiemuzikant, waar hij de Humble Heroes Award voor kreeg uitgereikt. Omdat

hij zelf al in Las Vegas zat voor de repetities met U2, nam z'n Krezip-bandgenoot Jacqueline Govaert de prijs trots in ontvangst. En ze kondigde al meteen aan: Krezip zou zéker naar Las Vegas vliegen om 'hun' Bram in actie te zien.

Alsof die prijzenregen nog niet genoeg was, werd tijdens de avond ook stilgestaan bij de verjaardag van Sena. De trouwe sponsor van de Gouden Notekraker blaast dit jaar dertig kaarsjes uit. Sena kreeg het beste cadeau dat het zich kon wensen: een avond waarin de muziek uitbundig gevierd werd.

UITREIKING GOUDEN NOTEKRAKER 2023

MARKUS BOS (CEO) OVER DERTIG JAAR SENA

Tijdens de uitreiking van de Gouden Notekraker werd er regelmatig aan gerefereerd: Sena, voluit de Stichting ter Exploitatie van Naburige Rechten, bestaat dit jaar precies dertig jaar. 12,5 jaar daarvan staat ceo Markus Bos al aan het roer van de organisatie. Reden genoeg om hem een paar vragen te stellen over de afgelopen decennia én de toekomst.

Hoe kijk je terug op de afgelopen dertig jaar?

“De geschiedenis van Sena is eigenlijk op te delen in drie fases. De eerste fase was van 1993 tot 2010. Dat was de prille jeugd van Sena, waarin we ongelooflijk hard gegroeid zijn. Sinds 2010 zaten we in de puberleef tijd, en toen dreigde Sena enigszins te ontsporen. Sena was toen te agressief de markt aan het bewerken, waardoor er uiteindelijk tientallen miljoenen afgeboekt moesten worden en het inhoudingspercentage een aantal jaren van 11% naar 16% moest worden verhoogd. Tussen 2010 en 2020 hebben we heel veel zaken geprofessionaliseerd en heeft de groei doorgezet. Er zijn toen veel dingen opgepakt, zoals de joint venture met Buma/Stemra: SCAN. Daar waren we de eerste mee ter wereld. En ook doorbetalingen aan rechthebbenden gedurende het jaar, de zogeheten *turborepartitie*,

en de ontwikkeling van een app voor onze rechthebbenden en onze buitendienst. In 2020 is er veel veranderd, enerzijds door de coronapandemie, maar ook door de arresten van het Europese Hof: RAAP/PPI en *Atres-media*. Die luidden een derde periode in, met forse uitdagingen, waar we nu middenin zitten. Die uitspraken van het Hof hebben zo’n impact op het functioneren van Sena, dat is ongekend.”

Je noemt ook de coronapandemie: merkt Sena nog steeds iets van de nasleep daarvan?

“Dat valt tot nu toe mee, want het aantal faillissementen van ondernemers is tot nu toe historisch laag. Maar de Belastingdienst is nu achterstallige betalingen uit de coronatijd aan het innen bij ondernemers, wat alsnog kan leiden tot faillissementen. Dat kunnen we bij Sena ook gaan merken aan een

afnemend aantal licenties, dus daar zijn we heel alert op.”

Waar ben je vooral trots op?

“We hebben ons genesteld in de kopgroep van naburigerechtenorganisaties. We behoren tot de top vijf van Europa en zijn zelfs de nummer zes in de wereld. Maar het is natuurlijk de kunst om die positie vast te houden. Daarnaast is onze *governance*-structuur iets waar ik trots op ben. Bij mijn weten waren we de eerste Nederlandse collectieve beheersorganisatie die een Raad van Toezicht-model heeft ingevoerd. Dat model laat zien dat de rechthebbenden het bij ons echt voor het zeggen hebben.”

Sena speelt geen rol bij inkomsten uit streaming. Hoe belangrijk is de organisatie anno 2023 nog?

“Ik denk dat voor zowel platenmaatschappijen als muzikanten de inkomstenstroom van Sena nog steeds onmisbaar is. Ik durf de stelling wel aan dat als Sena-inkomsten weg zouden vallen, een hoop platenmaatschappijen niet meer winstgevend zouden zijn. Er is nu een brede discussie gaande over de inkomstenstroom vanuit streaming voor uitvoerenden. Daar is een principiële verschil van mening over tussen producenten en uitvoerenden. Als Sena blijven we buiten die discussie. Maar we zijn blij dat de muziekindustrie, en ook de Sena-inkomsten, jaarlijks groeien. In 2010 zat Sena onder de 50 miljoen euro per jaar aan Nederlandse inkomsten; dit jaar verwachten we op ongeveer 80 miljoen uit te komen.”

Hoe ziet Sena er over dertig jaar uit?

“Ik denk dat Sena dan in deze vorm niet meer bestaat. Ik hoop dat er dan binnen Europa nog maar een paar organisaties zijn zoals Sena, waarin de digitalisering nog veel verder is doorgevoerd en klanten betalen naar rato van de hoeveelheid muziek die ze gebruiken. Net zoals je nu al betaalt voor hoeveel energie en water je gebruikt. Als we precies weten welk repertoire op welke plek is afgespeeld, kunnen rechthebbenden bijna *real-time* betaald worden.”



Markus Bos

COLUMN HENK WESTBROEK

U WEET WAT IK NIET WEET

Op het moment dat u dit leest, weet u hoe de verkiezingen afgelopen zijn. Op het moment dat ik dit schrijf, zit ik midden in de voorspellende fase ervan. Drie verschillende kieswijzers hadden voor mij tot resultaat dat ik drie keer geacht werd te stemmen op een partij waar ik nooit en te nimmer op zou stemmen, omdat ik niks heb met boeren, moslim- of jodenhaat.

Wat dat laatste betreft; dat borrelt nu wel, en openbaart zich op plekken die ik niet verwacht had. Bijvoorbeeld bij het NRC bij monde van haar meest fameuze poprecensent. Die liet een joodse NRC-collega die kookboeken schrijft schriftelijk weten dat zijn joodse kookboeken op de brandstapel mogen en dat het prima te verteren is dat zijn joodse kinderen bedreigd worden; dit ziet J.V. als het logische gevolg van de gruwelijke oorlog tussen Israël en Hamas. De hoofdredactie van de krant vond de uitingen van popcriticus J.V. ongepast en heeft bekendgemaakt passende maatregelen te zullen nemen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat J.V. brodeloos wordt, want honger gun je niemand, maar wat dan wel? Op dit moment gaat in poprecensiekringen het gerucht dat de heer V. in het vervolg niet meer onder zijn eigen naam mag recenseren, maar dat verplicht moet gaan doen onder de schuilnaam Asa Youlson. Wat een spitsvondige kwaliteitskeuze zou zijn

van het NRC, want dat is de echte naam van Al Jolson, die er niet voor uit durfde te komen dat hij van joodse afkomst was. In de zwaar antisemitische Verenigde Staten namen tussen de beide wereldoorlogen vrij veel joodse artiesten een schuilnaam aan om haatreacties te voorkomen. Als het gerucht klopt, is het kloppend, maar of het ervan kwam, weet u nu wel, maar ik nog niet.

Als u trouwens bijgespijkerd wilt worden over racisme, homohaar en antisemitisme in de wereld van de populaire popmuziek, dan is het boek *Ta-Ra-Ra-Boom-De-Ay: The Dodgy History Of Popular Music* van Simon Napier-Bell een sublieme aanrader.

Enfin, ik besloot de culturele wensen van partijen maar als leidraad voor mijn stem te gebruiken. Die met de breedste en meest rijke wensen zou ik die stem dan gunnen. Ik begon met het CDA dat meer kunst in de regio en meer geld voor de amateurkunst wil. BBB vervolgens wil juist meer geld voor de amateurkunst en meer kunst voor de regio en het NSC wilde meer geld voor meer kunst in de regio en voor amateurkunst. Na dit gelezen te hebben, moest ik spontaan denken aan *coverbands*. Gek hè? Dat zijn bands die liedjes van ande-

ren naspelen en zichzelf, indien ze zich beperken tot één artiest, *tributebands* noemen. Ze zijn op alle poppodia aanwezig. De meest populaire coverband van Nederland – The Dirty Daddies – heeft trouwens het covergenre naar een nieuw hoogtepunt gebracht door virtuos in één uur pakweg 90 intro's en refreinen aan elkaar te smeden tot één grote medley van meezingbare herkenbaarheid. Anders dan de politieke coverbands zullen ze de voorpagina van het NRC niet halen, vermoed ik.



IK BESLOOT DE CULTURELE WENSEN VAN
PARTIJEN MAAR ALS LEIDRAAD VOOR MIJN
STEM TE GEBRUIKEN

‘EEN SCHOON, VRIENDELIJK EN LEUTIG BEELDJE’

Hoe gaan wij om met ons muzikaal erfgoed in de openbare ruimte? *Sena Magazine* reist door het land, op zoek naar (stand)beelden en andere artistieke huldeblijken. Een ontdekkingstocht langs de Mosselman, Zoete Lieve Gerritje, Berend Botje, het Peerd van Ome Loeks en Haags Jantje.

Tekst: Jimmy Tigges; Foto's: Jimmy Tigges, Jeroen van de Beek, Paul Groenendijk

Een ongekend succes was het, de lp *Nursery Rhymes* van pianist Jaap Dekker en zijn befaamde Boogie Set, uit 1972. De instrumentale plaat vol eeuwenoude kinder- en volkswijsjes in opwindende boogiewoogiestijl voerde wekenlang de albumlijsten aan. Een van die traditionals was *Zeg, Ken Jij*

De Mosselman, jaren later ook door VOF De Kunst in een eigentijds (vo- caal) jasje gestoken. In de hoogtijdagen van de gabber scoorde producer Sander ‘De Mosselman’ Scheurwater een Top 10-hit met zijn happy hardcore *gimmick*-uitvoering *Mossels*. Volgens de tekst, voor het eerst opgete-

kend in 1890, kwam de mosselman ‘uit Sche-ve-nííngen’. Opmerkelijk, want daar wordt niet op mossels gevestigd. Het liedje was een variant op het Engelse *Do You Know The Muffin’ Man*, uit 1820. *Muffin men* verkochten overgebleven muffins in Londense volksbuurten. Ze hadden een lage status en werden gezien als kinderlokkers en een soort pooiers. De Scheveningse mosselman zou daar een equivalent van zijn, met de mossel (net als *muffin* in Engeland bargoens voor vagina) als symbool van ontucht en onmatigheid. Met zijn verblijfplaats ‘Scheveningen’ zou de gevangenis aldaar bedoeld zijn. Spoileralert: de echte mosselman staat in Yerseke, gemaakt in opdracht van de gemeente Reimerswaal. Niet zozeer vanwege het bekende liedje, maar als stoer symbool van het Zeeuwse dorp als mekka van de mossel- en oester-cultuur. De manshoge creatie van kunstenaar Lou Boonman werd op 18 juni 1981 onthuld door prinses Juliana. Met een mand vol mosselen aan de hand kijkt hij met de Oosterschelde in de rug uit over de haven. Hij draagt lieslaarzen en op zijn hoofd een typisch Yerseke mosselkwekerspet.

BRANDEWIJNTJE MET SUIKER

Behalve bij grossiers in het genre als Jaap Dekker en VOF De Kunst, leven traditionele volksliedjes ook elders voort in de popmuziek. Bijvoorbeeld op de in psychedelische, Jeroen Bosch-achtige sferen gehulde lp *Pick-nick* van Boudewijn de Groot, uit 1968. In het nummer *Mensen Om Me Heen* zingen zijn benevelde hippievrienden



op de achtergrond uitbundig ‘Dat gaat naar Den Bosch toe, zoete lieve Gerritje...!’ Er werden in de Brabantse hoofdstad niet alleen een kleuterschool, een kinderdagverblijf en een gaysportclub naar Gerritje vernoemd, er verzezen ook twee monumenten die de mythische figuur uitbeelden. Ed van Rosmalen ontwierp in 1985 een grappige bronzen sculptuur: Zoete Lieve Gerritje, met mand, die zich door ‘d’eerste boer de beste’ gewillig laat meesleuren naar de stad. Om een brandewijntje met suiker te drinken, te betalen door haar metgezel. Het kunstwerk staat op een binnenhof in de binnenstad. Jaren eerder al werd op een prominenter plek een nog steeds te bewonderen, hardstenen monument onthuld op een plateau in de Binnendieze. Een karikaturale vrouwelijke figuur op een bankje, met een haan en een mand. In 1955 kondigden verschillende kranten het al aan: de komst van een beeld van het meisje ‘dat het symbool is van de band tussen Den Bosch en de Meierij’, de landstreek rondom Den Bosch. Gevolg van een idee vanuit de burgerij, nadat Gerritje op 14 november 1953 in levenden lijve de laatste steen had gelegd van het nieuwe plaveisel op de Bossche Markt. Deze vleesgeworden liedjesfiguur was ontsproten aan het brein van directeur Jan Bruens (1923-

2013) van het Bossche VVV. Hij liet haar opduiken bij lokale festiviteiten, steevast in gezelschap van haar boer. **SAAIE STAD** “‘s-Hertogenbosch is een mooie stad”, lichtte Bruens decennia later toe in het *Reformatorsch Dagblad*, “maar was in die tijd erg saai. Er werd niets georganiseerd voor inwoners of toeristen.” Over wie de oorspronkelijke Gerritje werkelijk was, lopen de theorieën uiteen. Was het een bakker, een koe, een crimineel of toch een boerenmeid? Bruens koos voor de laatste optie en zette haar in ter promotie van de stad. Een staaltje *city marketing* avant la lettre. Ze bleef in functie tot Bruens’ afscheid bij de VVV in 1996. Wat het aangekondigde beeld betreft, voldeed het ontwerp van Leo Geurtjens uit Berlicum het meest aan de jury-eisen. De beeldhouwer had niet gezocht naar een natuurlijke uitbeelding van de figuur, maar ‘vooral naar een weergeving van de gedachte die aan deze figuur ten grondslag ligt’. In de woorden van het *Overijsselsch Dagblad*: ‘Het is vooral de karakteristieke volkshumor welke in zijn model specifiek en suggererend tot uiting wordt gebracht’. *De Volkskrant* schreef over de onthulling op 26 juli 1958: ‘De burgemeester heeft verklaard dat het beeld steeds



de toegewijde zorg van het gemeentebestuur zal hebben. Gerritje zelf, uiteraard present met haar metgezel, noemde het werkstuk van Leo Geurtjens ‘een schoon, vriendelijk en leutig’ beeldje’.

FOTOGRAFISCH MIKPUNT

Een lied dat behalve door Jaap Dekker en VOF De Kunst ook door de The Lighttown Skiffle Group en Herman van Veen werd vastgelegd, is *Berend Botje*. ‘Berend Botje ging uit varen, met zijn scheepje naar Zuidlaren’, luidt de beginzin van de oudst bekende Nederlandse variant uit het liedboekje *Volksdeuntjes Uit De Oude Doos*, uit 1871. Mogelijk was de tekst afgeleid van een opvoedkundig gedicht dat waarschuwde tegen leegloperij. De reis verliep hoe dan ook anders dan gepland: ‘De weg was recht, de weg was krom, nooit kwam Berend Botje weerom’. Waar hij wel naartoe was? Volgens het slotcouplet naar Amerika. Het zou een spotliedje zijn op de vele noorderlingen die rond 1900 op plekken als de Zuidlaardermarkt door actieve reisagenten werden overgehaald om naar de Verenigde Staten te emigreren. Volgens een andere legende gaat het om een boertje uit Borger dat over de kronkelrivier de Hunze op weg ging naar de Zuidlaarder paardenmarkt.





Sommigen menen om een vrouw te kopen, maar die kon hij niet vinden, waarna hij op de terugweg dronken uit zijn boot zou zijn gevallen en verdronken in het Zuidlaardermeer. Dankzij de inzet van Stichting Recreatiebelangen Zuidlaren is hij met zijn zinkend scheepje versteend te vinden middenin de plaats waar hij volgens het liedje nooit is aangekomen. Maker van het beeld was de geboren Zuidlaarder Willy Pot (1922-1991), op dat moment werkzaam als illustrator bij Philips in Eindhoven. Daar ontwierp hij onder meer het eerste logo van het legendarische muziekblad *Tuney Tunes*, dat jarenlang het omslag zou sieren. Zijn creatie werd op 1 juli 1967 onthuld door Dr. Klaas van Dijk, voorzitter van het Drents Genootschap, en was volgens dagblad *De Tijd* sindsdien een ‘fotografisch mikpunt van talrijke toeristen’.

Berend staat op een zuil in een waterbassin met fontein. Een boertje op klompen, met opgerolde broekspijpen, neuswarmer, hoofddekseel en karakteristieke pijp in de mond, terwijl hij met zijn vaarboom verwoede pogingen doet om zijn zinkende schuitje boven water te houden. Naast het kunstwerk ligt een opengeslagen bronzen boek met de liedtekst. Het beeld is een replica van het origineel dat sinds 2009 is ondergebracht in een expositieruimte bij Mu-



seum De Wachter. De verhuizing naar binnen had onder meer te maken met vandalisme. Zo werd de vaarboom eens ontvreemd en provisorisch vervangen door de steel van een bijl.

ONGEPAST

Iets noorderlijker, in Groningen, wordt de treinreiziger bij aankomst verwelkomd door een beeld dat zijn bestaan ontleent aan een bekend Gronings volkswijsje: ‘Pééerd van Ome Loeks is dood, Loeks is dood, Loeks is dood / Pééerd van Ome Loeks is dood, hartstikke dood’ (of ‘haillemaal dood’, zoals de ware Stadjer zingt). ‘Guster nog goud gezond, sluig ’e mit steert in ’t rond’. In de popwereld opgenomen door onder anderen gerenommeerde

accordeonisten als John Woodhouse en The Three Jacksons. De melodie is dezelfde als van *Daar Wordt Aan De Deur Geklopt* en het Oostenrijkse versje *O, Du Lieber Augustin*, allemaal geënt aan een zeventiende-eeuws Duits studentenliedje. Het laat zich raden dat ook over de ware identiteit van Loeks de theorieën uiteenlopen. De meest waarschijnlijk geachte kandidaat is Lukas van Hemmen (1876-1955), pikeur en eigenaar van een café annex stalhouderij. In een onrustige bui trapte diens paard naar de stalknecht. Bij het terugdrijven van het paard verwondde Van Hemmen het dier zodanig, dat het daaraan overleed. Straatjongens zouden het lied voor het eerst hebben aangeheven toen de paardenslager het kadaver kwam ophalen. Het beeld, van wit kwartsbeton, is een creatie van de Amsterdamse kunstenaar Jan de Baat (1921-2010). Het verscheen in augustus 1959 voor het hoofdstation, op voorspraak van de Raad voor de Kunst. Met goedkeuring van de NS, zolang het paard maar niet met zijn kont richting het stationsgebouw zou worden neergezet. Het College van B&W vond een feestelijke onthulling ongepast ‘omdat het dier’, aldus een wethouder, ‘blijkens het befaamde lied op zo tragische wijze aan zijn eind gekomen is’. Kunstraadlid W. Jos de Gruyter, directeur van het Groninger Museum, was het beeld enorm meegefallen, volgens deverhalenvangroningen.nl: ‘Hij hoopte ‘dat alle Groningers genoeg zin voor humor en zelfironie kunnen opbrengen om dit oude liedje te genieten en genoeg begrip voor moderne kunst om het beeld te waarderen’. Het gezond ogende dier zwaait lustig met zijn staart, want de kunstcommissie wilde niet ‘dat het een smet zou werpen op de Groninger liefde voor paarden’. Bij herplaatsing op het nieuwe Stadsbalkon voor het station, in 2007, werd het grondig opgeknapt object alsnog feestelijk onthuld. ‘Peerd van Ome Loeks’ was ook al snel de bijnaam van de door beeldhouwer Wladimir de Vries vervaardigde, oudere sculptuur Veulen op de Radesingel. De Vries was niet blij dat



zijn dartele veulen werd geassocieerd met een dood paard. Dat ongenoegen was wel de aanleiding voor de plannen van het echte peerd. Sinds de plaatsing daarvan in 1959 gaat het beeld Veulen door het leven als ‘Lutje Loeks’, of wel: kleine Loeks.

FLORIS V

Geen Mosselman in Scheveningen, maar wel een Haags Jantje aan de Hofvijver. Zes regels slechts kent het oudste nog bekende lied over de hofstad: ‘In Den Haag daar woont een graaf en zijn zoon heet Jantje / Als je vraagt waar woont je pa, dan wijst hij met zijn handje / Met zijn vingertje en zijn duim / Op zijn hoed draagt hij een pluim / Aan zijn arm een mandje... / Dag mijn lieve Jantje’. Het zou gaan om de zoon van Floris V, graaf van Holland, die de in 1248 begonnen bouw van kasteel Die Haghe - waaromheen het dorp ’s Gravenhage ontstond - afrondde. Toen Floris werd vermoord, nam Jantje op 13-jarige leeftijd diens graventitel over. Het jongetje overleed twee jaar later en zou voor eeuwig *Jantje* blijven.

HAAGS JANTJE MOEST HET MANNEKEN PIS VAN DEN HAAG WORDEN



PARMANTIG KERELTJE

Het lied inspireerde de Haagse beeldhouwer Ivo Coljé (1951-2012) tot het vervaardigen van de bronzen Jantje. Een bouwconcern schonk in 1978 een minimodel aan de stad bij de opening van winkelcentrum Babylon naast het Centraal Station. Het echte beeld, 1,30 meter hoog, werd op een herfstachtige zaterdagmorgen in juni 1981 op het wandelpad van de Vijverberg onthuld door burgemeester Schols. Daar staat het volgens *De Telegraaf* ‘voornamementje’ (elders omschreven als ‘het parmantige kereltje’) vanaf een iets andere plek, nog altijd te wijzen naar het grafelijke kasteel van zijn pa. Op zijn hoofd een hoed met pluim en aan zijn arm een mandje, met... (leuke pubquizvraag) paddenstoelen. Naar verluidt, zong Schols bij de onthulling het vers uit volle borst mee met het, voor de gelegenheid in jacquet gestoken, mannenkoor Die Haghe Sanghers. Haags Jantje moest het Manneken Pis van Den Haag worden, maar tot verdriet van de Ivo Coljé Foundation zette de gemeente Jantje niet in als prominent beeldmerk voor de stad. In 2017 werd een element aan de sculptuur toegevoegd, met op een plaquette het verhaal achter het liedje en een beschrijving van de gebouwen van het Binnenhof. De teksten zijn helaas lastig te lezen.

WINNAAR EDISON OEUVREPRIJS JAZZ

HAN BENNINK



81 jaar oud is hij inmiddels. Decennialang timmert hij al aan de weg – en ook, op ritmische wijze, op alles wat los en vast zit. Jazzdrummer en beeldend kunstenaar Han Bennink is een fenomeen. De erkenning voor zijn werk kwam er dit jaar, in de vorm van een Edison Oeuvreprijs Jazz. “Ik zie mezelf als een hele grote amateur die maar een beetje wat aanklooit.”

Door Olivier de Neve; Foto: Jelmer de Haas

Han Bennink interviewen is alsof je ‘m hoort drummen. Elke keer als je denkt een lijn in het gesprek te hebben gevonden, neemt het weer een andere wending. Het ene moment antwoordt hij kort en puntig, het volgende moment weidt hij uit over treinreizen, vertelt een mopje over kikkers, of praat over trekvogels en het magnetisch veld van de aarde. Net als bij zijn optredens moet je je er even aan overgeven, maar aan het einde voel je je een rijk mens.

Zeg je Bennink, dan zeg je ‘improvisatie’. Hij speelde met grootheden als Nina Simone en Percy Sledge, maar kwam pas echt los toen hij in 1967 samen met pianist Misha Mengelberg en saxofonist Willem Breuker de Instant Composers Pool (ICP) oprichtte. De *free jazz* die ze speelden, was in die tijd grensverleggend. “We deelden fluitjes uit, er werden voetzoekers afgestoken en er kwam een blote dame uit de vleugel gekropen. Dat zou nu niet meer kunnen hè? Tegenwoordig is het allemaal erg TikTok geworden. Het is veel van hetzelfde.”

MET LINKS AFVEGEN

Als zoon van een klassiek slagwerker lag die gewaagde muzikale afslag voor Bennink niet voor de hand. “Mijn vader had er een beetje de pest in dat ik geen noten kon lezen. Dat kan ik trouwens nog steeds niet. Dat interesseert me ook geen ene bal, zeker als drummer niet. Ik speelde ooit eens met een Franse chansonnier, die me ‘tu lis?’ [lees jij?] vroeg.” Lachend: “Ik zei van wel, maar elke keer als hij een pagina bladmuziek omsloeg, sloeg ik ‘m ook gewoon om.”

“Ik speel mijn partijtje elke keer weer anders”, legt hij uit. “Ik zie mezelf als een hele grote amateur die maar een beetje op z’n Karel Appels wat aanklooit. Ik stel

bepaalde wetten aan mezelf die af en toe niks met drummen te maken hebben. Er was bijvoorbeeld een tijd dat ik m’n linkerhand slecht vond. Toen ben ik alles met links gaan doen: schrijven, m’n kont afvegen, noem het maar op.”

Zijn liefde voor ontregeling hangt samen met zijn afkeer van het ordelijke. Tegenwoordig woont hij met zijn vriendin in het Drentse Hoogersmilde: “Ik zit nu in een prachtige tuin, maar daar doen we niets aan. Er is veel te weinig wildgroei in Nederland. Ook in de kunst. Ik ben zelf ook ooit begonnen als een na-aper, maar ik houd van persoonlijkheden, niet van kopieën. Dat er dan tv-programma’s als *The Voice of Holland* of *Project Rembrandt* zijn, dat is toch om te kotsen? Waarom moet er in godsnaam een tweede Rembrandt of Vermeer komen in een competitie?”

KLINKEND RESULTAAT

In zijn decennia omvattende carrière heeft hij vele duizenden optredens gegeven. Soms minimalistisch met alleen één snaredrum, vaker nog drummend op een keur aan objecten: pizzadozen, kazen, het schild van een schildpad. Maar wat vindt hij zelf het meest memorabele optreden? “Dat was een optreden een paar weken geleden in Amsterdam, met het ICP Orkest. Het gaat er niet om wáár je speelt, maar om zoals Misha [Mengelberg] het noemde, het klinkend resultaat. Hóe je hebt gespeeld. Je kunt geweldig spelen in hele benarde situaties en je kunt ook in een god van een akoestiek waardeloos spelen. We speelden bij dit optreden

“ER IS VEEL TE WEINIG WILDGROEI IN DE KUNST”

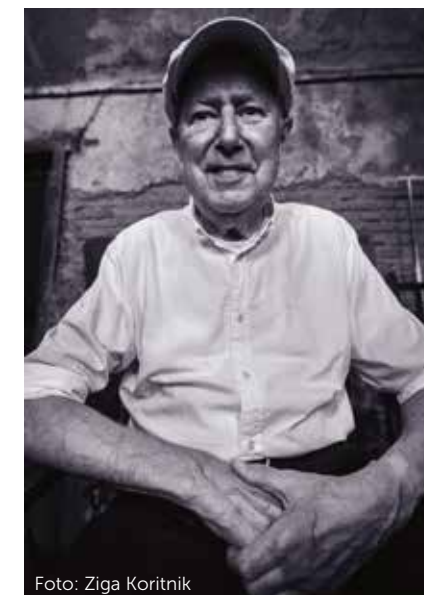


Foto: Ziga Koritnik

‘*primo musica*’ en daar reageert het publiek dan ook op. Ze waren enthousiast aan het stampen! Het is ontzettend leuk dat je meest recente optreden het mooiste of dierbaarste is. Een schilder hoopt ook altijd dat het laatste doek dat hij van de ezel haalt zijn meesterwerk is.”

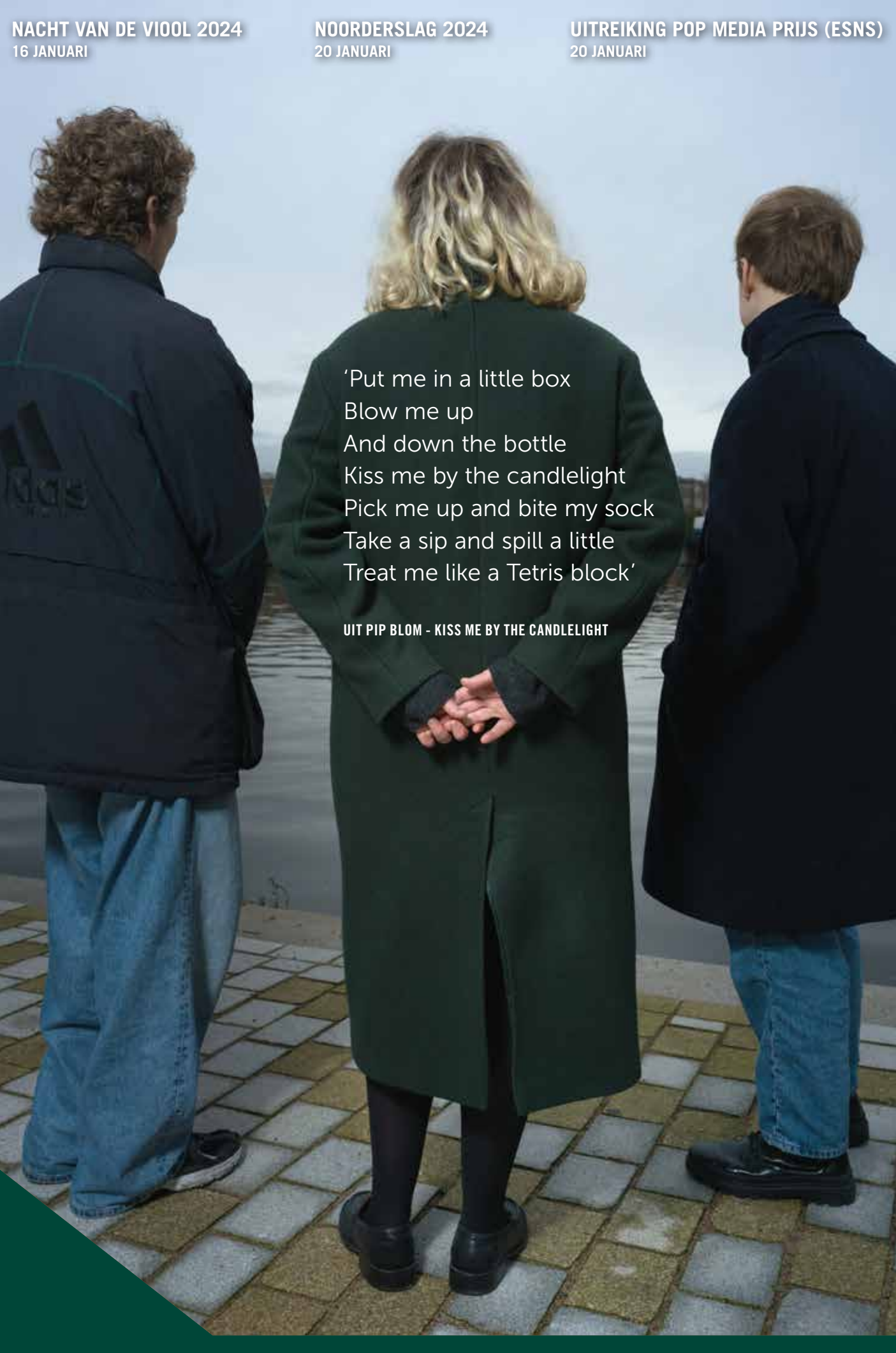
En nu is er dus ook nog die Edison Oeuvreprijs Jazz. “Tja, dat was wel even wennen, want je wordt met je neus op de feiten gedrukt. Je begint toch een beetje een ouwe lul te worden hè? Ik vond al die prijzen vroeger flauwekul, het hangt toch van de jury af. Maar een oeuvreprijs? Ik vergelijk mezelf dan even met mijn favoriete wielrenner, Mathieu van der Poel. Die wielrenners zeggen dan: het is goed voor je palmares [erelijst]. Nou, zo zie ik het ook wel.”

Hij belooft de prijs dit keer, in tegenstelling tot de vorige prijzen die hij won, netjes bij zich te houden. “Ik heb weleens een prijs aan een touwtje aan mijn woonboot in de Vecht gehangen, een andere heb ik onder de ligusterhaag begraven. Maar deze staat keurig in de boekenkast hoor.”

NACHT VAN DE VIOOL 2024
16 JANUARI

NOORDERSLAG 2024
20 JANUARI

UITREIKING POP MEDIA PRIJS (ESNS)
20 JANUARI

A photograph of three people from behind, standing on a cobblestone path and looking out over a body of water. The person on the left is a man with curly hair wearing a dark jacket and blue jeans. The person in the middle is a woman with blonde hair wearing a dark green coat and black shoes, with her hands clasped behind her back. The person on the right is a man with short brown hair wearing a dark coat and blue jeans. The background shows a calm body of water under a cloudy sky.

'Put me in a little box
Blow me up
And down the bottle
Kiss me by the candlelight
Pick me up and bite my sock
Take a sip and spill a little
Treat me like a Tetris block'

UIT PIP BLOM - KISS ME BY THE CANDLELIGHT